

Wytyczne dotyczące likwidacji barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych

Przedstawione poniżej rozwiązania dotyczące likwidacji barier architektonicznych należy traktować jako przykładowe, a zawarte w nich wskazania należy odnieść do konkretnej osoby niepełnosprawnej i jej możliwości. Przystosowując mieszkanie, zawsze należy zacząć od określenia indywidualnych potrzeb, ponieważ to od nich zależy, jakie udogodnienia trzeba zastosować w mieszkaniu w celu likwidacji barier architektonicznych.

ŁAZIENKA

Miska ustępowa dostępna dla osoby na wózku powinna znajdować się nie dalej niż 150 cm od pionu, a miska podwieszana do 200 cm. Gdy miska ustępowa z obu stron jest oddalona od ściany, można zastosować dwie poręcze uchyłne. Poręcze montuje się na wysokości dogodnej dla użytkownika wózka (najczęściej około 75-85 cm). Standardowa muszla stojąca ma deskę na wysokości 38-40 cm. Najprościej i najtaniej można ją podwyższyć poprzez dziesięciocentymetrową zdejmowaną nakładkę z tworzywa sztucznego lub trwale osadzając muszlę na cokole z betonu. Nakładka na muszlę reguluje także średnicę jej otworu. Istnieją specjalne wyższe stojące miski ustępowe dla osób niepełnosprawnych. Można też kupić standardową miskę podwieszaną. Wówczas należy dokonać korekty w stelażu. Wysokość miski ustępowej wraz z deską powinna być równa wysokości konkretnego wózka (przeważnie 45-53 cm).

Wygodna umywalka powinna mieć 60-70 cm szerokości i 50-60 cm głębokości. W sprzedaży są specjalne umywalki dla osób niepełnosprawnych. Są one bardziej płaskie od tradycyjnych, od frontu profilowane w taki sposób, by korzystający z nich mógł podjechać blisko i oprzeć łokcie na bokach umywalki.

Zaleca się stosowanie specjalnych zestawów odpływowych z syfonem przyściennym lub podtynkowym. Stosując syfon tradycyjny należy go zabezpieczyć osłoną przeciwpoparzeniową. Nie należy jednak stosować postumentów do umywalek, bo uniemożliwiają bliski podjazd. W punktach sprzedaży bywają także umywalki wyposażone dodatkowo w stelaż pozwalający na ich uchylenie lub obniżanie, ale są dość kosztowne.

Poręcze są przydatne przede wszystkim niepełnosprawnemu wstającemu z wózka do podciągnięcia się lub osobie o kulach do oparcia. Po obu stronach umywalki (35-40 cm od osi) powinny być zamontowane poręcze o długości co najmniej długości umywalki na wysokości dogodnej dla użytkownika (najczęściej około 75-85 cm). W szczególnych wypadkach poręcze mogą być uchyłne. Gdy umywalka jest mała i miejsca niewiele można zastosować jedną poręcz poziomą nad umywalką.

Bidetta pozwala na umycie głowy nad umywalką lub wykorzystanie muszli jako bidetu, jeżeli znajdują się one w zasięgu węża.

Baterie umywalkowe powinny być łatwo dostępne, bezpieczne i wymagające minimalnych ruchów ręki. Nie zaleca się stosowania kurków, lecz baterie z mieszaczem, przyciskiem, czujnikiem. Dla osób z niedowładem dłoni instaluje się tzw. armaturę kliniczną z przedłużonym mieszaczem (można go poruszać nawet łokciem).

Natrysk w małych łazienkach korzystnym rozwiązaniem dla osoby z trudnościami w poruszaniu się jest zainstalowanie natrysku w poziomie posadzki, do którego można wjechać wózkiem. Jest łatwy w użytkowaniu i daje on niepełnosprawnemu dużo samodzielności.

Ze względu na położenie kratki ściekowej w poziomie posadzki natrysk powinien znajdować się jak najbliżej pionu kanalizacyjnego. Przeprowadzając adaptację łazienki, należy sprawdzić, czy podłączenie to da się zrealizować bez przebijania się przez strop niższej kondygnacji. Powierzchnia posadzki łazienki z natryskiem powinna być antypoślizgowa. Najtaniej jest wykonać ją z płytek ceramicznych niewielkich rozmiarów, na przykład 10 cm x 10 cm, profilując odpowiedni spływ ku kratce ściekowej. W takim przypadku optymalna przestrzeń ze spadkiem powinna wynosić 120 cm x 120 cm. Płytki należy układać na warstwie izolacji wodoszczelnej wywinętej na ścianę do wysokości 30 cm. Obrys brodzika można również wykonać ze specjalnych kształtek ceramicznych o wymiarach 10 cm x 10 cm i spadku 15% ograniczających ewentualny wypływ wody na powierzchnię łazienki. Nierówność ta nie jest przeszkodą dla wózka inwalidzkiego. Dostępne w sprzedaży są również gotowe płaskie brodziki, najczęściej o wymiarach 90 cm x 90 cm, wykonane z tworzyw sztucznych lub stali nierdzewnej o powierzchni antypoślizgowej. Obszar brodzika można osłonić miękką zasłoną prysznicową. Natrysk nie może mieć progów. Powinien to być obszar z niewielkim spadkiem 1-2%, nieograniczony trwałą przeszkodami. Jego przestrzeń można zaliczyć wtedy do pola manewrowego.

Na ścianie powinno się znaleźć, na wysokości siedziska wózka, **krzeselko prysznicowe** do siedzenia, najlepiej składane, ażurowe, z oparciem i ciepłe w dotyku. Jeżeli prysznic jest w narożniku, osł krzeselka powinna znaleźć się około 30-45 cm od ściany bocznej natrysku.

Bateria prysznicowa powinna być umieszczona w zasięgu ręki, co najmniej 50 cm od narożnika natrysku. Nie może być zainstalowana zbyt wysoko. Do przesiadania się służą odpowiednio dobrane poręcze montowane na ścianach na wygodnej wysokości, z uchwytem pionowym służącym do wstawiania.

POCHYLNIA

Szerokość pochylni, podobnie jak ścieżek dojazdowych, podjazdów i dojeżdżalni nie powinna być mniejsza niż 120 cm. Bezpieczeństwo użytkownikom zapewni krawężnik wysokości 5-7 cm i nawierzchnia wykonana z materiałów antypoślizgowych.

Pochylnia musi być wyposażona w obustronne poręcze montowane na wysokości 75 i 90 cm, które powinny być przedłużone o 30 cm w stosunku do początku i końca pochylni. Jeśli różnica wysokości jest taka, że pochylnia powinna być dłuższa niż 900 cm, musi być rozdzielona na mniejsze odcinki płaskimi podestami nie krótszymi niż 140 cm.

Pochylnia powinna być tak zaprojektowana, aby możliwy był swobodny wjazd wózkiem bez nadmiernego wysiłku. Kąt nachylenia pochylni zależy od różnicy wysokości do pokonania:

- jeśli wynosi ona nie więcej niż 15 cm, spadek pochylni nie powinien być większy niż 15% niezależnie od tego, czy jest ona na zewnątrz, czy w środku,
- przy różnicy wysokości od 15 do 50 cm spadek pochylni nie może być większy niż 8% (na zewnątrz budynku bez przykrycia) i 10% (wewnątrz budynku i pod dachem),
- powyżej 50 cm spadek pochylni nie powinien być większy niż 6% (na zewnątrz) i 8% (wewnątrz budynku i pod dachem).

Pochylnia zajmuje dużo miejsca, sposób jej usytuowania zależy od tego, jak duża jest działka i jak rozwiązano inne elementy wejścia, takie jak schody, podest, drzwi domu.

PODŁOGA i ŚCIANY

W pomieszczeniach użytkowanych przez osoby na wózkach inwalidzkich lub chodzących z trudem podłoga powinna być dobrze wypoziomowana, bez progów, różnic wysokości, uskoków i innych tego typu przeszkód. Dobrze jeśli powierzchnia podłogi jest odporna na poślizg i zostawianie śladów przez kółka wózka.

W miejscach intensywnego ruchu warto zabezpieczyć ściany (do wysokości 30-40 cm) przed uszkodzeniem podnóżkiem lub kółkami wózka. Może to być wykładzina, listwy drewniane, blacha, laminowana płyta itp.

OKNA i DRZWI

Dolna część drzwi balkonowych (do wysokości 30-40 cm) powinna być również zabezpieczona przed uszkodzeniami. Drzwi balkonowe i okna powinny być zamykane jedną klamką umieszczoną na wysokości nie przekraczającej 130 cm od poziomu podłogi.

Najwygodniej, gdy w mieszkaniu osoby niepełnosprawnej ruchowo uda się zlikwidować niektóre drzwi.

Drzwi zawiasowe powinny otwierać się co najmniej pod kątem 90° i w taki sposób, aby skrzydło drzwi po otwarciu nie utrudniało przejścia. Szerokość otworu drzwiowego w mieszkaniu osoby na wózku inwalidzkim (również osób poruszających się o kulach, laskach, przy balkonikach) nie powinna być mniejsza niż 80 cm. Drzwi wejściowe zgodnie z przepisami budowlanymi nie mogą mieć szerokości mniejszej niż 90 cm.

